

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep.
0030 Oslo

Deres ref.: 200801973-/EIE

Oslo, 10. januar 2010

Forslag til vernehjemmel i jordloven – høringssvar fra NORSKOG

NORSKOG har gått gjennom det nye endringsforslaget til jordloven, og er i utgangspunktet positiv til grunntanken om å verne dyrka jord mot utbyggingspresset den utsettes for i mange områder i dag.

Med befolkningsutviklingen som ventes både i Norge og verden for øvrig de nærmeste tiårene er skjerpet oppmerksomhet mot matvare- og energiproduksjon en nødvendighet. Bare i Norge forventes befolkningen økt med en million innbyggere i løpet av de neste 20 årene. Blant dagens 6,7 milliarder mennesker på jorden er det én milliard som lever i hungersnød. De neste femti årene vil verdens befolkning sannsynligvis komme opp i minst 9 milliarder mennesker. Utfordringene med å skaffe mat og energi til jordens fremtidige innbyggere, samtidig som den allerede eksisterende hungersnøden skal håndteres og klimautviklingen bremses opp, er svært store.

Norge går klar av mange problemer som verdens mennesker for øvrig vil merke på kroppen. Dette til tross for et høyt forbruk i befolkningen, og vår rolle som storeksportør av olje. Med den forsvinnende lave andelen dyrket og dyrkbar jord i landet vårt vil behovet for import av matvarer komme til å øke. For Norge som nasjon er det et etisk dilemma når vi bygger ned jordarealer og øker importen av matvarer fra en verden utenfor som selv trenger disse varene.

Ethvert land har i dagens situasjon et ansvar for den globale utviklingen, både når det gjelder matvaresituasjonen og klimautviklingen. Kort transport og bruk av lokale matvarer må etter NORSKOGs syn være fremtidens politikk. Det samme må gjelde selvforsyning for å unngå å redusere mattilgangen i andre land. Dette er tungtveiende argumenter for å sikre at den dyrka jorda vi har i Norge fortsatt vil brukes til matproduksjon.

NORSKOG er derimot ikke umiddelbart enig i metoden som endringsforslaget til jordloven beskriver. Den vernemodellen som her foreslås minner sterkt om verneprosessene etter Naturvernloven av 1970. En slik type vern rammer vilkårlig, gir en urettferdig forskjellsbehandling av grunneiere, og skaper ofte store konflikter mellom vernemyndighetene og berørte grunneiere. NORSKOGs prinsipielle holdning er at eventuelle omdisponeringer av dyrka jord fortsatt bør skje i de etablerte kommunale og regionale planprosessene. Nasjonale målsetninger om redusert omdisponering av dyrka jord bør kunne nås ved å stimulere kommunene til, gjennom sin planlegging, å prioritere jordressursene til landbruksformål.

Eiendomsstrukturen vi har i Norge i dag gjør det vanskelig å drive et lønnsomt landbruk, noe som øker grunneieres vilje til å omregulere landbruksareal til andre formål. NORSKOG mener at landbruket må gis forutsetninger for å fylle sin rolle som matprodusent, slik at forståelsen for vern av dyrkbar mark øker i beslutningstakernes bevissthet. Med dette som målsetting bør landbruket underlegges en fullstendig gjennomgang av rammebetingelser for å klarlegge hvordan landbruket kan møte fremtidens tunge utfordringer. En slik gjennomgang bør inkludere konsesjonsregimet, fradelingsforbudet, boplikten og prisreguleringen. NORSKOG mener dette er en bedre tilnærming til å verne strengere om jordressursene enn den foreslåtte jordvernmetoden. Det beste jordvernet ligger i at landbruket kan drives på en mest mulig lønnsom måte.

Av andre ting NORSKOG merket seg i endringsforslaget, er departementets forslag om at et vedtak om vern skal gå foran gjeldende og fremtidige arealplaner, dersom det ikke er gitt endelig byggetillatelse i tråd med plan- og bygningslovens bestemmelser. NORSKOG mener en slik praksis vil være svært uheldig, med tanke på de omfattende prosessene som ligger bak planarbeidet, og viktigheten av forutsigbarhet for involverte parter, med tanke på tiltak, avtaler etc. som er inngått med basis i godkjente planer. Områder som reguleres til boligutbygging er et godt eksempel. Boligutbyggingen skjer som regel suksessivt, og det søkes normalt ikke om byggetillatelse før det nærmer seg realisering. Dersom det i slike områder vedtas et jordvern før byggetillatelsen foreligger, vil dette medføre et tap for grunneieren. NORSKOG mener at en godkjent reguleringsplan for et område, hvor utbygging også kan sies å være påregnelig, må være tilstrekkelig til at jordvern ikke kan innføres.

Når det gjelder departementets forslag om at jordvern bare skal innbefatte adgangen til omdisponering av areal, og ikke fradeling, så er NORSKOG enig i denne tilnærmingen. En fradeling eller sammenslåing av landbruksareal fører ikke til at dyrka jord går tapt. NORSKOG mener for øvrig at det i utredningsfasen for et eventuelt jordvern ikke bør åpnes for muligheten til å pålegge strengere dispensasjonsbestemmelser eller midlertidig vern.

Med vennlig hilsen

Sign.

Karen Anna Kiær
Næringspolitisk konsulent i NORSKOG